

Forebyggelse og bekæmpelse af økonomisk kriminalitet

Status 2022

Indhold

Indledning	3
Status på arbejdet i 2022	4
Nye nationale tiltag og forslag til løsninger	7
Det nye operative samarbejde: ODIN.	10
AML-pakken i EU	11
Informationsdeling	13
Hvidvask og økonomisk kriminalitet – vigtigheden af det store billede	14

Indledning

Forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask, terrorfinansiering og økonomisk kriminalitet er en samfundsopgave, hvor pengeinstitutterne spiller en afgørende rolle i forsvarslinjen. For Finans Danmark er det en mærkesag og et område, der kontinuerligt arbejdes med. I december 2018 nedsatte Finans Danmark en Hvidvask Task Force, som i november 2019 udkom med 25 anbefalinger til sektoren, myndighederne og samfundet. Anbefalingerne har været med til at danne grundlaget for

Finans Danmarks indsatser på området, og de har lagt vejen for det videre arbejde.

Forebyggelse af økonomisk kriminalitet er et fælles ansvar, der skal løftes i fællesskab af den private sektor, den offentlige sektor og borgerne, og det kræver effektive initiativer og de nødvendige værktøjer i lovgivningen. I lovgivningen og i samarbejdet skal der være plads til udvikling, så forebyggelsen kan følge med tiden og med de kriminelles mønstre, som også konstant ændrer sig.

Ønsker til fremtiden

Enklere regler

Nye initiativer til bekæmpelse af økonomisk kriminalitet skal gøre indsatsen mere effektiv og mindre regeltung.

Brug af offentlige data

Offentlige data, der kan styrke indsatsen, skal højnes og skal mere i brug.

Deling af oplysninger

Pengeinstitutterne skal kunne dele oplysninger, så netværk af kriminelle personer og transaktioner opdages hurtigere, så det bliver langt sværere for kriminelle at skjule sig ved at sprede de kriminelle aktiviteter mellem flere pengeinstitutter.

Privat/offentligt samarbejde

Myndighederne og den private sektor skal arbejde endnu bedre sammen, myndigheder skal have de nødvendige ressourcer, og der skal være fokus på, at lovgivningen og tilsynsindsatsen er risikobaseret.

Status på arbejdet i 2022

Lovgivningen på området er kompleks, og der har været flere stramninger de sidste 5-10 år. Indsatsen i EU er stor, og reguleringen og ønsket om en harmoniseret EU-indsats er i fokus, og derfor er der også nye og ændrede regler på vej.

Det er alvorlig kriminalitet, der bekæmpes og stoppes. Bagsiden er, at det komplekse re-

gelsæt og de mange krav betyder, at retskafne kunder i det finansielle system bliver påvirket. Der stilles store krav til kunders samarbejde, og nogle kunder og kundetype oplever, at byrden er for stor. En kundetype, som mærker dette, er blandt andet foreninger.

Vigtige indsatser 2022

- Finans Danmark har deltaget i etableringen af det nye offentlige-private samarbejde, ODIN [se afsnit 4].
- Finans Danmark har i dialog med myndighederne bidraget til håndtering af flygtninge fra krigen i Ukraine samt arbejdet med de finansielle sanktioner mod Rusland og Belarus.
- Finans Danmarks Videnscenter – en arbejdsgruppe, der er nedsat for at øge videndeling i sektoren om trusler og tendenser - har udarbejdet tre rapporter om aktuelle temaer på hvidvask- og terrorfinansieringsområdet, som er delt med Finans Danmarks medlemmer.
- Finans Danmark har bidraget til Finanstilsynets arbejde om en effektivisering af PEP-listen [liste over politiske eksponerede personer].
- Finans Danmark har bidraget til Finanstilsynets vejledning om risikoklassificering af foreninger.

- Finans Danmark deltager i et forum etableret af Skattestyrelsen, som mødes to-tre gange årligt for at drøfte aktuelle svigscenarier.
- Finans Danmark har arbejdet på at skabe opmærksomhed om blandt andet muldrysager og om svindel med netbank og betalinger.

Foreninger

I Danmark har vi et stort og værdifuldt foreningsliv, og foreninger dækker bredt over alt fra en lille skakklub til en stor sportsklub fra en ejerforening til en almennyttig forening, men kravene i loven er som udgangspunkt ens for dem alle. For mange foreninger er risikoen lille, men det betyder desværre ikke, at foreninger ikke kan misbruges til økonomisk kriminalitet.

Foreninger - som kunder - kan være svære at behandle på en måde i pengeinstitutterne, som både er tilstrækkeligt i forhold lovgivningen og tilsynet men også passende i forhold til de administrative byrder, foreningerne oplever.

Finans Danmark har, som repræsentant for pengeinstitutterne, stået i spidsen for en bred arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Danmarks foreningsliv og myndigheder som observatører. Arbejdsgruppen blev enige om tre konkrete forslag beskrevet i et idekatalog, som kan forenkle rammerne for foreninger og pengeinstitutter på en måde, der samtidig sikrer værnet mod hvidvask og terrorfinansiering. En af ideerne er nu udmøntet i en ny vejledning, myndighederne har udgivet – men der er behov for at arbejde med de andre forslag, hvis lemperne skal blive mulige og mærkbare. Derfor foreslog Finans Danmarks formand ved Finans Danmarks årsmøde i december 2022, at man fra politisk side nedsætter en ekspertgruppe, som skal se nærmere på byrder i lovgivningen, som kan nedbrydes uden at sætte bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet til side. Det er vigtigt, at der er en bred forståelse og samarbejde fra politisk side og fra foreningerne, så vi sammen kan bygge et værn mod de kriminelle.

”

Det er vigtigt, at der er en bred forståelse og samarbejde fra politisk side og fra foreningerne, så vi sammen kan bygge et værn mod de kriminelle.

Nyttige links – foreninger

- [PET's vurdering af foreninger - NPO-området](#)
- [Idekatalog](#)
- [Finanstilsynets vejledning](#)
- [Forslag til ekspertgruppe](#)

89.783
UNDERRETNINGER I ALT

67.616
UNDERRETNINGER
FRA PENGEINSTITUTTER

581 FÆLDENDE AFGØRELSER
i første halvdel af 2022

Kilde: Hvidvasksekretariatet

Underretninger og ressourcer

Det følger af Hvidvasksekretariatets nationale risikovurdering fra 2022, at der hvidvaskes for samlet 68 milliarder kroner årligt i Danmark – omfattende både udbyttet fra kriminalitet begået i Danmark og i udlandet.

I 2022 har arbejdet resulteret i et fortsat stort antal underretninger fra pengeinstitutterne til Hvidvasksekretariatet om usædvanlige transaktioner og aktiviteter. Leder for Hvidvasksekretariatet, Jørgen Andersen, har om pengeinstitutternes indsats udtalt:¹ "Vi oplever flere og flere underretninger, som er af en så god kvalitet, at politiet har mulighed for at lave beslaglæggelser på baggrund af dem. Så der er bestemt sket noget over de seneste år. Bankerne er blevet meget professionelle og dygtige".

Pengeinstitutterne sender mange underretninger, og underretningerne er afgørende for efterretninger og efterforskning på området. De mange underretninger er krævende at gennemgå. Hvidvasksekretariatet, de lokale politikredse samt øvrige myndigheder bør have de ressourcer, der skal til for at behandle de mange underretninger, hvis myndighederne i samarbejde med den private sektor skal finde de netværk af kriminelle, der står bag den grundlæggende økonomiske kriminalitet, der begås. Finans Danmark mener derfor, at Hvidvasksekretariatet og de lokale politikredse bør tilføres flere ressourcer i forbindelse med et kommende politiforlig.

¹ Hvidvaskchef roser bankerne: "Der er bestemt sket noget" — FinansWatch

Nye nationale tiltag og forslag til løsninger

Området for bekæmpelse af økonomisk kriminalitet er konstant i udvikling, og der er behov for justeringer og nye tiltag for at følge med. Regeringen offentliggjorde i juli 2022 en ny national strategi for bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering for 2022-2025.² I januar 2023 offentliggjorde Hvidvasksekretariatet sin nye nationale risikovurdering for hvidvask, og det forventes, at PET vil udgive den nationale risikovurdering for terrorfinansiering inden længe.

Finans Danmark ser værdi i den nationale strategi og mange af de målsætninger, der er sat. Det er afgørende, at strategien operationaliseres i samarbejde med den finansielle sektor og andre parter på området. Strategien beskriver flere steder vigtigheden af samarbejde, og Finans Danmark tror på, at samarbejde er omdrejningspunktet for et styrket værn mod økonomisk kriminalitet.

Brug af data og datakvalitet

Offentlige registrerede data er vigtige som redskab for pengeinstitutterne, når de skal overholde hvidvasklovens krav til kundekendskab. Derfor foreslår Finans Danmark, at datakvaliteten i blandt andet oplysningerne om reelle ejere i CVR og om politisk eksponerende personer på PEP-listen højnes, så de kan anvendes som pålidelige oplysninger og ikke skal "dobbelt kontrolleres" i pengeinstitutterne. Derudover bør det undersøges, hvilke andre data der kan anvendes, eksempelvis relevante oplysninger fra Skattestyrelsen, Erhvervsstyrelsen og CPR, ved at udbygge PEP-listen med oplysninger om PEP'ers

nærtstående og nære samarbejdspartnere og ved at indføre en grundregistrering af foreninger i CVR. Ved at højne kvaliteten og udvide brugen af data, der allerede registreres i offentlige systemer i dag, kan de administrative byrder for både pengeinstitutterne og for kunderne lattes. Anvendelse af data skal naturligvis altid ske efter høje standarder for databeskyttelse.

Øget samarbejde

Finans Danmark har et godt samarbejde med myndighederne, og det giver mulighed for god og konstruktiv dialog inden for rammerne af lovgivningen. Vi opfordrer til, at det tværgående samarbejde mellem myndigheder og den private sektor fortsat er i fokus, fordi en øget og bedre forståelse for hinandens praktik og synspunkter på begge sider vil styrke indsatsen. Vi mener, at det understøtter risikovurderingerne og den vejledning, som myndighederne yder både ad hoc og i skriftlige officielle vejledninger. Derfor er Finans Danmark og pengeinstitutterne naturligvis interesseret i samarbejde og videndeling, ligesom vi også gerne trækker i arbejdstøjet og bidrager helt konkret med skriftlige input, specialiseret viden og andet.

² Kampen mod hvidvask forstærkes og fokuseres med ny national strategi, justitsministeriet.dk

Forslag fra Finans Danmark

Med strategien og med udgangspunkt i de nationale risikovurderinger foreslår Finans Danmark følgende tiltag:

Hjemmel til deling

Der implementeres en klar hjemmel, som giver mulighed for udveksling af oplysninger mellem pengeinstitutter, som samtidig også sikrer proportionalitet og høj databeskyttelse.

Fokus på alle sektorer

Der fokuseres på tilsynet med sektorer, der kan modnes yderligere, så flere mistænkelige aktiviteter opdages og underrettes, og en større del af puslespillet illustreres hos Hvidvasksekretariatet.

Brug af data

Datakvaliteten i offentlige registrerede data højnes, og muligheden for at benytte data til efterlevelse af hvidvasklovens krav udvides – f.eks. gældende for oplysningerne i CVR om reelle ejere.

Den gode underretning

Det klarlægges, hvad der udgør "den gode underretning", hvordan der kan gives bedre feedback, og at der sker en effektivisering af Fast Track-ordningen, som muliggør hurtig beslaglæggelse.

MitID som kontrol

MitID kan anvendes til kontrol af kunders identitetsoplysninger - også kunder med høj risiko eksempelvis politisk eksponerede personer, når de er kunder i et pengeinstitut.

Effektiv Dataindsigt

Der arbejdes på en effektivisering af Dataindsigt, som Hvidvasksekretariatet kan bruge til at indhente oplysninger fra pengeinstitutterne.

Flere ressourcer

Hvidvasksekretariatet og de lokale politikredse får tildelt flere ressourcer til behandling af underretninger, efterretning og efterforskning

Balancering af lovgivningen

Reglerne om editionsenheder i retsplejeloven evalueres og revideres, så der sikres den rette balance mellem målet og midlet, når der udleveres oplysninger om kunder i pengeinstitutterne.

Offentligt-privat samarbejde

Det nationale tiltag, som særligt skal fremhæves for året 2022, er det nye offentlige-private samarbejde: Operativt Dansk Informations- og efterretningsnetværk, ODIN. Tiltaget har været et konkret ønske og forslag fra Finans Danmark, som vi lancerede under navnet FEHT. Med det-

te samarbejde kan myndigheder og private aktører sætte sig sammen om konkrete sager og dele konkrete oplysninger. ODIN er et banebrydende initiativ for den danske indsats mod hvidvask og terrorfinansiering, som man har arbejdet på at etablere i 2022.

Det nye operative samarbejde: ODIN

I sommeren 2021 blev det med flerårsaftalen for politiet og anklagemyndigheden besluttet at styrke bekæmpelsen af kompleks kriminalitet. Med aftalen skulle der etableres en ny National enhed for Særlig Kriminalitet, NSK, og etableres et operativt samarbejde mellem myndigheder og med deltagelse af private aktører. Det operative samarbejde skal bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering med fokus på de større og mere komplekse sager.

FEHT er blevet til ODIN

I forbindelse med Finans Danmarks Hvidvask Task Force foreslog vi i august 2019, at der i Danmark blev etableret en national efterretningsenhed for hvidvask og terrorfinansiering, en "FEHT". Ideen udsprang blandt andet af den britiske "JMLIT". Heldigvis er der flere, der har arbejdet for samme ide og formål, og nu har Danmark et operativt samarbejde, der kan arbejde for forebyggelsen og bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering på en ny og stærkere måde.

I 2022 har myndighederne med NSK i spidsen i samarbejde med Finans Danmark og repræsentanter fra banksektoren arbejdet på etableringen af det operative samarbejde –

Operativt Dansk Informations- og efterretningsnetværk, ODIN - som nu er i drift.

Vi mener, at det operative samarbejde giver mange muligheder, som gavner samfundsindsatsen. Det operative samarbejde i ODIN er et af de værktøjer, som manglede. Konkret kan der i samarbejdet inden for den fastsatte ramme deles oplysninger, der kan bevirke, at større, alvorlige og komplekse sager kan opdages og derefter efterforskes. Derudover giver ODIN gode rammer for ny erfaring, forståelse for risici og trusler og bred videndeling. Videndeling kan ske inden for ODIN's rammer, men rækker også uden for samarbejdet til alle pengeinstitutter og andre virksomheder og personer, der er omfattet af hvidvaskloven.

? **Hvad er tidslinjen?**

Det operative samarbejde, ODIN, er fra januar 2023 i drift. Processen for etableringen fortsætter dog, for parternes erfaring skal i løbet af året endeligt fastlægge fundamentet, herunder de aftaleretlige rammer, de skriftlige arbejds gange mv.

? **Hvilke muligheder er der?**

Samarbejdet giver mulighed for, at kriminelle metoder og kriminelle personer og netværk opdages. ODIN giver også mulighed for mere og bedre samarbejde og større viden blandt alle, der deltager, og alle, der har en rolle i samfundsindsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering.

? **Næste skridt?**

At gøre sig erfaringer men også at arbejde for, at det juridiske grundlag understøtter behovet i indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering - dermed må samfundet ikke forlade sig på, at det operative samarbejde i ODIN bærer hele indsatsen. Pengeinstitutterne har fortsat alle de samme forpligtelser, og der er derfor stadig behov for, at pengeinstitutterne kan dele oplysninger, arbejde effektiviseret, og at der er klare lovgivningsmæssige rammer, ligesom indsatsen og samarbejdet for den enkelte borger er vigtigt.

AML-pakken i EU

Den danske hvidvasklov sætter rammerne for, hvordan pengeinstitutter og andre omfattede virksomheder, herunder advokater, revisorer og pengeoverførselsvirksomheder m.fl., skal

beskytte det finansielle system for misbrug til hvidvask og terrorfinansiering. Loven er en implementering af EU's hvidvaskdirektiv. EU-Kommissionen offentliggjorde i sommeren 2021 et

Finans Danmarks indsats på AML/CTF i EU til 2022

- 20+ "high level" møder med politikere i Bruxelles samt flere møder med assistenter og andre stakeholders
- 'Nordic position paper' på AML-pakken
- Bidrag til European Banking Federations (EBF) 'outreach' til Kommissionen vedr. information sharing og beneficial owners
- Dialog med Finanstilsynet om opmærksomhedspunkter i AML-pakken

forslag til en ny AML-pakke³ bestående af fire nye retsakter – blandt andet en ny forordning, der fastlægger reglerne på hvidvaskområdet, som vil gælde direkte i alle medlemslandene, og en forordning om etablering af en ny europæisk myndighed, der skal føre tilsyn direkte med udvalgte pengeinstitutter i EU.

? **Hvad er tidslinjen?**

AML-pakken forhandles nu i EU i både Rådet og Parlamentet. Først når den er endeligt forhandlet og vedtaget, kender vi den nye regelramme på hvidvask- og terrorfinansieringsområdet, som vil gælde for alle medlemslandene i EU.

? **Hvilke muligheder er der?**

Klare og harmoniserede regler i EU, så der som udgangspunkt gælder de samme spilleregler for alle, der giver mulighed for bedre samarbejde og en effektiviseret og risikobaseret indsats, så ressourcerne bruges der, hvor risiciene er størst.

? **Næste skridt?**

Harmoniserede regler men også strammere regler på nogle områder blandt andet for reelle ejere og politisk eksponerede personer (PEP).

Det mener Finans Danmark om...

"Information Sharing"

Finans Danmark arbejder for, at pengeinstitutter skal kunne dele flere oplysninger om mistænkelige transaktioner og kunder, for at kunne bekæmpe kriminelle, der udnytter den siloopdeling, der gælder i dag. Hvis pengeinstitutter kan forebygge økonomisk kriminalitet på tværs, så vil de kriminelle transaktioner i det store puslespil i højere grad afsløre de kriminelles veje og metoder.

"Beneficial Owners"

Reglerne om reelle ejere har til formål, at kriminelle ikke kan skjule sig bag komplicerede selskabsstrukturer. Finans Danmark mener, at reelle ejer registre skal styrkes, men at det risikobaserede princip skal besvares. I dag gælder der en 25 pct. indikator-grænse for, hvornår en ejer er reel ejer, og vi er uenige med Parlamentets overvejelser om at sænke grænsen til 5 pct.

³ Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package.

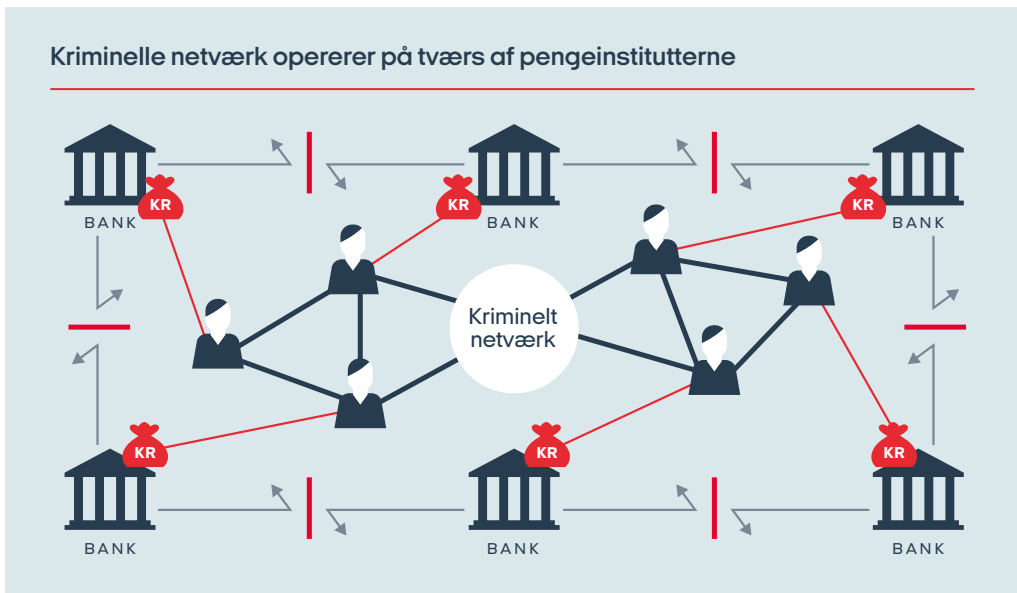
Informationsdeling

Finans Danmark udgiver med rapporten for 2022 sin tredje årsrapport, siden Hvidvask Task Forcen afsluttede sit arbejde med 25 anbefalinger i november 2019. Et gennemgående tema i Finans Danmarks årsrapporteringer på området er ønsket om bedre adgang til deling af oplysninger.

Behovet for deling af oplysninger er stadig et tema, fordi lovgivningen endnu ikke har givet bredere rammer. Når behovet for deling beskrives, skal det ikke læses helt så bogstaveligt eller bredt, som det kan lyde. Deling af oplysninger skal altid ske med hjemmel, og hjemlen skal være implementeret ud fra en afvejning af behovet for oplysningerne, og deling skal altid ske på en måde, der sikrer databeskyttelsen. Finans Danmark ønsker bedre mulighed for de-

ling, så pengeinstitutterne må tale om fælles og mistænkelige transaktioner, der gennemføres på tværs af pengeinstitutter, og som i dag skjules via den siloopdeling, der er mellem pengeinstitutterne og myndighederne.

Se figuren nedenfor, som illustrerer, at kriminelle bruger flere pengeinstitutter og handler i netværk, som gør det meget kompliceret at opdage hele kæden, og alle de personer der er involveret. Hvis de kriminelle er dygtige, så kan den enkelte person og aktivitet konkret se lovlig ud, fordi kæden af aktiviteter er sløret og dermed også de kriminelle hensigter bag. Samtidig kan pengeinstitutterne ikke tale sammen om de transitioner, der spredes mellem dem, ligesom de ikke kan advare hinanden:

? Er det reglerne om GDPR der forhindrer deling af oplysninger?

Svaret er både ja og nej. GDPR-reglerne stiller en række krav, som sikrer beskyttelsen af personoplysninger, så de ikke deles uden grund. GDPR tillader, at der må udveksles og behandles oplysninger, hvis der er et konkret formål og en hjemmel, som begrundes – men dermed også afgrænser – delingen. Forhindringen for, at pengeinstitutterne kan dele oplysninger om mistænkelige transaktioner, findes i hvidvaskloven. Det er her, at Finans Danmark mener, at reglerne

skal justeres, så formålet med pengeinstitutternes indsats i forsvarslinjen bedre kan opnås ved at blive styrket og effektiviseret.

? Hvad vil bredere adgang til deling af oplysninger ne betyde i praksis

Hvis pengeinstitutterne må dele oplysninger på en smartere måde, vil det kunne medføre, at flere kriminelle opdages, og opmærksomheden på kunder, der ser mistænkelige ud, uden at være det, vil potentielt mindskes.

Hvidvask og økonomisk kriminalitet – vigtigheden af det store billede

I 2018 var årets ord "hvidvask", men hvad dækker hvidvask over anno 2022? Hvidvask er ikke alene et spørgsmål om at bekæmpe, at kriminelle misbruger pengeinstitutterne i deres forsøg på at få sorte penge til at se lovlige ud. Hvidvask kan ske i sammenhæng med flere typer kriminalitet, og derfor er det vigtigt at have fokus på den brede økonomiske kriminalitet, som også kan omfatte svindel, narkotikahandel, menneskesmugling og andre alvorlige forbrydelser.

Økonomisk kriminalitet i bredere forstand

Indsatsen på hvidvaskområdet er på ingen måde blevet mindre, men der er sket et skifte i perceptionen netop fra at tale om hvidvask i én forstand til at se på økonomisk kriminalitet i bredere forstand. Samtidig med at reglerne er blevet strammet, tilsynsindsatsen øget, og penge-

institutterne kontinuerligt har effektiviseret deres indsats, er der opstået et fokus i samfundet og ikke mindst politisk på, at reglerne ikke må ende i unødigt bureaukrati, og at der skal lempelser til, så kunderne ikke belastes.

Det store spørgsmål er dog, hvordan imødekommes ønsket om lettere adgang til bankkonti og produkter i pengeinstitutterne samtidig med, at reglerne overholdes og den forebyggende indsats ikke kompromiteres? Er der et niveau af risici og potentiel hvidvask eller anden økonomisk kriminalitet, som samfundet vil leve med for at bane vej for, at der kan indføres lempelser?

Svaret på dette skal findes i fællesskab, for at vi får et fælles udgangspunkt og en fælles forventning til, hvad målet er. Finans Danmark ser frem til at indgå i dialog om dette med myndighederne, politikere og andre parter på området i det videre arbejde i indsatsen mod økonomisk kriminalitet.

Finans Danmark er derfor også fortalere for, at det evalueres løbende, hvilket værktøjer, vi har i lovgivningen, hvilke vi mangler, og hvilke vi kan bruge mere effektivt. Som det fremgår af rapportens afsnit 3, har Finans Danmark flere kon-

krete bud på, hvad der kan styrke den fælles indsats blandt andet med fokus på anvendelsen af offentlige data, brug af MitID og et øget og endnu bedre samarbejde.

Økonomisk kriminalitet dækker blandt andet over

Hvidvask

At man sikrer udbytte fra strafbare handlinger og slører pengenes oprindelse.

Muldyr

Når en person overfører penge for kriminelle – det er ofte unge mennesker, der overtales og udnyttes som muldyr.

Fakturafabrikker

En "papirvirksomhed", som alene er skabt for at snyde og sælge falske fakturaer med det formål at begå skattesvindel.

Netbank svindel

Kan være indbrud via hacker-programmer, eller hvor en bruger lokkes til at afgive sine loginoplysninger til it-kriminelle på baggrund af falske mails, sms'er eller telefonopkald.

Terrorfinansiering

Når man overfører, videregiver eller indsamler penge til støtte for terroraktiviteter.

Kærlighedssvindel

Sker typisk via datingsider eller sociale medier, hvor offeret opfordres til at overføre penge til eller for den kriminelle.

Investeringsvindel

Typisk attraktive investeringsmuligheder fra et svindelfirma.

Proliferationsfinansiering

Som også kaldes finansiering af spredning af masseødelæggelsesvåben.

Finans Danmark
Amaliegade 7 · 1256 København K
Tlf. 33 70 10 00 · www.finansdanmark.dk